

Довбуш В.І., к.е.н., доц., Щур Т.В., магістр

Київський національний університет технологій та дизайну

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ІННОВАЦІЙ

Анотація. Розглянуто поняття «економічна стійкість» та вплив можливих чинників на її удосконалення на ринку інновацій відносно малих підприємств.

Ключові слова: економічна стійкість; малі підприємства; інновації; управління; оподаткування.

Довбуш В.И., к.э.н., доц., Щур Т.В., магистр

Киевский национальный университет технологий и дизайна

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТЬЮ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА РЫНКЕ ИННОВАЦИЙ

Аннотация. Рассмотрено понятие «экономическая устойчивость» и влияние возможных факторов на ее усовершенствование на рынке инноваций относительно малых предприятий.

Ключевые слова: экономическая устойчивость; малые предприятия; инновации; управление; налогообложение.

Dovbush V., Shchur T.

Kyiv National University of Technologies and Design

IMPROVING THE ECONOMIC SUSTAINABILITY OF SMALL ENTERPRISES IN THE MARKET OF INNOVATION

Abstract. The concept of "economic stability" and the influence of possible factors on its improvement on the innovation market of relatively small enterprises are considered.

Keywords: economic sustainability; small businesses; innovation; management; taxation.

Постановка проблеми. Термін «економічна стійкість» в умовах трансформаційної економіки сприймається адекватно з терміном «економічна ефективність». На сучасному етапі гальмування розвитку економіки України економічна стійкість підприємств відіграє найважливіше значення. Це визначається тим, що не ефективна (збиткова) діяльність підприємств не тільки ускладнює процес економічного зростання, а й у багатьох випадках стає причиною банкрутства підприємств і подальшим за цим не завжди виправданим переділом власності. Особливо важливим є забезпечення економічної стійкості для малих підприємств, що здійснюють свою діяльність в інноваційній сфері діяльності. Це пояснюється тим, що малі підприємства, по-перше, самі по собі мають менші можливості забезпечення економічної стійкості в порівнянні з великими і середніми підприємствами, по-друге, в самій сутності інноваційної діяльності, пов'язаної з інноваційними і інвестиційними ризиками.

У зв'язку з цим управління процесами забезпечення економічної стійкості малих підприємств, що здійснюють діяльність на ринках інноваційних технологій, представляє певний науковий і практичний інтерес, що визначає актуальність проблеми і теми дослідження.

Аналіз останніх публікацій та невирішена частина проблеми. Комплексного і системного вирішення зазначеної проблеми з літературних джерел отримати не представляється можливим. Різні аспекти управління інноваціями досліджували вчені-економісти Л.М. Ганущак-Єфіменко [4] у своїй статті виділяє декілька типів моделей інноваційних систем для управління підприємством, С.М. Ілляшенко [8] висвітлює світовий досвід інноваційного розвитку та висуває алгоритм формування інноваційних пропозицій, крім того, О.І. Жилінська [6] детально досліджує перехід від моделі «закритих інновацій» до

«відкритих» та інші науковці. Проблеми формування малого підприємництва висвітлюються досить широким колом вчених та дослідників, зокрема Н.О. Гура та Т.Г. Мельник [5] у 2017 році видали підручник «Облік на підприємствах малого бізнесу», велику частину вони приділили управлінню малими підприємствами, у свою чергу О.В. Майстренко [9] розглядає перспективи розвитку малих підприємств в Україні, наголошуючи на актуальності ведення бізнесу з використанням спрощеної системи оподаткування та іншими.

Однак особливо маловивченою залишається область управління економічною стійкістю малих підприємств, що діють в інноваційній сфері. Ця область інноваційної діяльності має важливе народногосподарське значення, забезпечуючи підвищення безпеки економічної діяльності та значний економічний ефект, в тому числі і на макрорівні економіки.

Мета дослідження є удосконалення управління економічною стійкістю малих підприємств на ринку інновацій.

Результати дослідження. Під механізмом стійкості на рівні підприємства необхідно розуміти сукупність економічних, екологічних і соціальних факторів. Зокрема, економічна стійкість в більшості забезпечує досягнення стійкості і в інших напрямках функціонування підприємства. Економічну стійкість підприємств на конкурентному ринку сучасна теорія і практика поєднує з забезпеченням конкурентоспроможності. Цей підхід закладено в основу чинного стратегічного менеджменту.

Для того щоб підвищити економічну стійкість підприємства до впливу різних чинників, необхідно, насамперед, удосконалити його внутрішню структуру, враховувати нові прогресивні явища зовнішнього оточення і використовувати їх в діяльності підприємств для підвищення ефективності та подальшого розвитку. Стійкість підприємства залежить від матеріально-речової і вартісної структури виробництва, реалізації продукції, організації роботи, фінансового обігу, інноваційної діяльності та їх динаміки, при якій виходять стабільно високі результати.

Чим менше підприємство, тим гостріше проблема економічної стійкості, оскільки великі підприємства, тим більше їх різні об'єднання (корпорації, фінансово-промислові групи тощо) можуть використовувати такі способи адаптації до змін зовнішнього середовища, як диверсифікація продукції, робіт, послуг, розширення ринкових зв'язків, оптимізація структури основних виробничих фондів, зміна організаційно-правових форм підприємств і т.д. Суб'єкти малого підприємництва не володіють цими можливостями, і будь-яка зміна навіть якогось одного з параметрів зовнішнього середовища може виявитися для них критичною [7].

Зосередимося на одному з вищенаведених чинників впливу на економічну стійкість, а саме на інноваційній діяльності, яка проявляється у пошуку нових рішень та ідей, тобто – підприємстві. Перш за все інноваційна діяльність являє собою діяльність, спрямовану на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

Виходячи з визначення, головним аспектом для забезпечення економічної стійкості, малим підприємствам необхідно постійно здійснювати актуальні наукові дослідження (інноваційну продукцію) та застосовувати її у своїй господарській діяльності. Це дозволить їм розширити ринки збуту своєї продукції, завоювати нові сегменти ринку, а в разі освоєння принципово нових нововведень – тимчасово зайняти домінуюче положення на ринку нової продукції, що безпосередньо пов'язано з можливістю отримання підприємством значно більших прибутків.

За своїм характером і функціональним призначенням виділяють такі новинки і нововведення: технічні – нові продукти, технології, конструкційні і допоміжні матеріали, устаткування; організаційні – нові методи і форми організації всіх видів діяльності підприємств та їхніх інституціонально-добровільних об'єднань; економічні – методи

господарського управління наукою, виробництвом та іншими сферами діяльності через реалізацію функцій прогнозування і планування, фінансування, ціноутворення, мотивації та оплати праці; соціальні – різні форми активізації людського чинника, включаючи нові форми професійної підготовки персоналу, стимулювання його творчої діяльності, створення комфортних умов життя та праці; юридичні – нові та трансформовані закони й різноманітні нормативно-правові документи (акти), що визначають і регулюють усі види діяльності підприємств і організацій, певних груп чи окремих фізичних осіб [10].

Сутність інноваційної стратегії малих підприємств полягає в тому, що ефективний розвиток підприємства пов'язаний з отриманням переваги над конкурентами і збільшенням прибутку не стільки за рахунок маніпуляції цінами, скільки шляхом постійного оновлення номенклатури виробів та розширення напрямів діяльності підприємства.

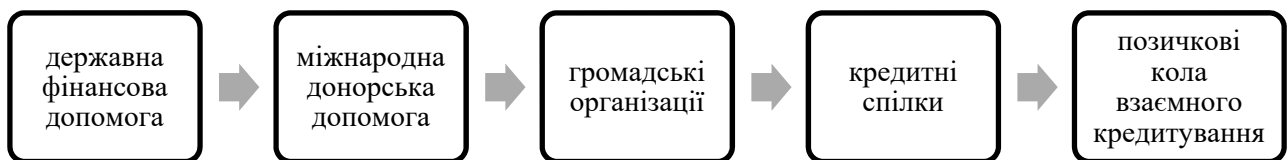
Розглядаючи можливі форми фінансової підтримки малого бізнесу, слід наголосити на кредитах, оскільки в країнах з розвинутою економікою саме цьому джерелу відводиться 70% фінансування. Однак в Україні за умови обмеженості кредитних ресурсів, високій ціні на гроші та дуже високих процентних ставках, кредити не можуть бути джерелом інвестицій для малого бізнесу [2].

В Україні існують спеціалізовані джерела підтримки малих підприємств -це державна фінансова допомога та міжнародна донорська допомога.

Державна фінансова допомога реалізується через Український фонд підтримки підприємництва, Український державний фонд підтримки фермерських господарств та державний інноваційний фонд. Але ці фонди не стали дієвим інструментом реалізації державної програми підтримки бізнесу, так як формуються з тих же обмежених інвестиційних ресурсів, які в державі відсутні.

Міжнародна донорська допомога здійснюється через міжнародні фінансові організації – Європейський банк реконструкції та розвитку, Американський фонд підтримки підприємництва в західних країнах, Німецький фонд сприяння підприємству, фонд Євразія, Каунтерпат, ПАУСІ тощо. Однак кошти надто малі для масового розвитку підприємництва та й не завжди вони спрямовані на формування фінансової підтримки малого бізнесу [7].

Намагаючись якось вирішити проблему відсутності інвестиційних ресурсів, підприємці утворюють громадські організації, кредитні спілки та позичкові кола взаємного кредитування. Однак великого поширення такі форми ще не отримали і основна причина приховується у мізерних доходах, які отримують підприємці. Актуальні джерела підтримки малого бізнесу зображені на рис. 1.

Джерело: [7].

Рис. 1. Джерела підтримки малих підприємств в Україні

Крім того, власних коштів у початківців-бізнесменів недостатньо, це обмежена сума коштів, що з постійним зростанням курсу валют тільки зменшується.

Розглядаючи сучасну податкову систему варто позитивно оцінювати певні спрощення для малих підприємств, а саме в оподаткуванні. Отже, існує 3 основні групи та 4 група спрощеного оподаткування для сільгоспвиробників. Всі вони сплачують єдиний податок замість податку на прибуток. Ставки також у всіх різні, наприклад для групи 1 – це до 10% прожиткового мінімуму (у 2018 р. це 176,20 грн), для групи 2 – до 20% мінзарплати (у 2018 р. це 744,60 грн), для групи 3 – 3% або 5% отриманого доходу [3].

В той час платники податку на прибуток, які знаходяться на загальній системі оподаткування щоквартально сплачують 18% прибутку до оподаткування.

Висновки та пропозиції. Проведені дослідження показують, що для удосконалення управління економічною стійкістю малих підприємств на ринку інновацій необхідно: реформувати фінансово-кредитну систему України; віднайти ефективні важелі державного стимулювання малого бізнесу; забезпечувати малі підприємства конкурентними перевагами для іноземних інвесторів, з ціллю залучення іноземного капіталу. Чим більше у підприємства конкретних переваг перед виробниками аналогічної продукції (послуги), тим ефективніша його діяльність, та відповідно економічно стійка організація.

Список використаної літератури

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 05.12.2012 № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-15>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Ганущак-Єфіменко Л. М. Системний підхід у дослідженні трансформації моделей інноваційних систем [Електронний ресурс] / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 11. – С. 19–23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_11_4.
5. Гура Н. О. Облік на підприємствах малого бізнесу: підручник / Н. О. Гура, Т. Г. Мельник. – К.: Видавець ФОП Сладкевич Б. А., 2017. – 288 с.
6. Жилінська О. І. Розвиток інституту патентування в моделі «відкритих інновацій» / О. І. Жилінська // Бізнес Інформ. – 2016. – № 12. – С. 12–24.
7. Журнал «Фокус»: «Підтримати малий бізнес. Як Україна відстала від світу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espreso.tv/article/2017/07/11/malyu_seredniy_bizne.
8. Ілляшенко С. М. Роль знань у виборі траєкторій інноваційного розвитку регіонів / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна, Н. С. Ілляшенко // Сучасні тенденції розвитку регіонів, підприємств та їх об'єднань: монографія / Нац. металург. академія України; за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. – Дніпро: Пороги, 2018. – С. 80–93.
9. Майстренко О. В. Перспективи розвитку в Україні спрощеного оподаткування малого підприємництва [Електронний ресурс] / О. В. Майстренко. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/30255>.
10. Сич О. А. Аналіз впливу інституційного середовища на розвиток малого та середнього підприємництва / О. А. Сич, І. І. Нітман // Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал Чернігів. нац. технол. ун-ту. – ЧНТУ, 2017. – № 2 (10). – С. 111–118.